

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE

INSTITUTUL DE ISTORIE ORALĂ

AIO

ANUARUL

INSTITUTULUI DE ISTORIE ORALĂ

XIII

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ
ARGONAUT
CLUJ-NAPOCA
2013

AIO

ANUARUL INSTITUTULUI DE ISTORIE ORALĂ

COLEGIUL ȘTIINTIFIC :

Prof.univ.dr. LUCIAN BOIA (Universitatea București)
Prof. DENNIS DELETANT (Universitatea din Londra)
Prof. JOSE M. FARALDO (Universidad Complutense de Madrid)
Prof. ALESSANDRO PORTELLI (Universitatea „La Sapiientia”, Roma)
Prof.univ.dr. DORU RADOSAV – Director Institutul de Istorie
Orală (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca)
Acad. ALEXANDRU ZUB (Academia Română, Iași)

COLEGIUL DE REDACTIE:

Lect.univ.dr. MARIA ALDEA – Facultatea de Litere - UBB
Cercet.drd. ADRIAN BODA – Institutul de Istorie Orală - UBB
Conf.univ.dr. IONUȚ COSTEA – Facultatea de Istorie și Filosofie - UBB
Conf.univ.dr. VALENTIN ORGA – Facultatea de Istorie și Filosofie - UBB
Dr. IULIA POP – Institutul de Istorie Orală - UBB
Cercet.șt.dr. LAVINIA STAN – Institutul de Istorie Orală - UBB

Coordonare volum: Valentin Orga & Iulia Pop

Responsabilitatea conținutului materialelor aparține autorilor

Traducerea rezumatelor & Corectură: Iulia Pop

INSTITUTUL DE ISTORIE ORALĂ – CLUJ-NAPOCA

Str. Napoca nr. 11

Tel./Fax: 004-0264-597633

<http://institute.ubbcluj.ro/iio/iio.html>

e-mail : iio@institute.ubbcluj.ro

Tehnoredactarea, tiparul și distribuția: Editura ARGONAUT

Tel/Fax: 004-0264-425626; 0740-139984

www.editura-argonaut.ro

Coperta: arhitect Tiberiu TRENEA

CUPRINS

Doru RADOSAV

Trecutul de lângă noi. Istoria orală și comunitățile locale: o istorie de proximitate 7

MEMORIA COMUNISMULUI

Gheorghe GORUN, Hadrian GORUN

Istorie și memorie: colectivizarea agriculturii în județul Gorj / History and Memory: The Collectivization of Agriculture in Gorj County 13

Livia COROI

Condiția femeii în contextul colectivizării agriculturii. Studiu de caz: Raionul Brad, regiunea Hunedoara / The Condition of Women in the Context of Agricultural Collectivization. Case study: The District of Brad, Hunedoara Region 43

Dragoș URSU

Târgu Ocna și Caransebeș - episoade ale rezistenței deținuților în fața presiunii regimului represiv. Aportul lui Nicolae Itul / Târgu Ocna and Caransebeș – Episodes of Resistance against Communist Regime. The Case of Nicolae Itul..... 89

Călina-Andreea GOIA

Destinul familial ca sursă generatoare de istorie. Măsuri opresive asupra structurii și valorilor familiei în timpul prigoanei comuniste (1948-1989) Studiu de caz: Familia Tarcea, județul Hunedoara / Family's Destiny as Historical Source. Repressive Measures against the Family Structure and Values under the Communist Persecution (1948-1989). A Case Study: Tarcea Family, Hunedoara County. ... 113

Paula MUREȘAN

Memorialistica închisorilor comuniste. Din perspectiva adepților mișcării legionare / The Memoirs of Communist Prisons from the Perspective of Legionary Movement Adepts 132

Lavinia Snejana STAN
Escapees at the Border. Success or Failure in Fleeing Communist Romania / Fugarii la frontieră: succes sau eșec în fuga din România comunistă..... **148**

VIAȚĂ PRIVATĂ – VIAȚĂ PUBLICĂ

Aura PINTEA
Ipostaze ale femeii evreice în Maramureșul interbelic / Hypostases of Women in Interwar Maramures..... **169**

Ileana SAULIUC
Evreii din Săpânța în memoria colectivă / The Jews of Săpânța in Collective Memory..... **200**

MEMORIA PERSONALITĂȚILOR – MEMORIA INSTITUȚIILOR

Ionuț ȚENE
Istoricul și rectorul Constantin Daicoviciu în percepția universitară clujeană / Historian and Rector Constantin Daicoviciu in Academic Memory of Cluj-Napoca..... **223**

Călin Emilian CIRA
Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia între anii 1923-1989: o istorie prin mărturii / St. Ana - Rohia Monastery during 1923-1989. History through Testimonies..... **237**

Oana POPIȚIU
Identitatea jurnaliștilor în perioada comunistă / The Identity of Journalists during Communism...... **259**

TRECUTUL DE LÂNGĂ NOI

Livia COROI
Istoria orală în școală. Experiența didactică prilejuită de implicarea în POSDRU/87/1.3/S/48695 – Trecutul de lângă noi. Istoria orală a comunităților locale..... **301**

DISCUȚII • RECENZII • NOTE DE LECTURĂ

- Alessandro Portelli, *They Say in Harlan County. An Oral History*, Oxford University Press, 2011, 456p. (Ionuț Costea).....**311**
- Julia Obertreis, Anke Stephan (editori), *Erinnerungen nach der Wende. Oral History und (post)sozialistische Gesellschaften / Remembering after the Fall of Communism. Oral History and (Post-) Socialist Societies*, Essen, Klartext Verlag, 2009, 401p. (Ionuț Costea) **316**
- Ioana Cosman (Editor), *Depoziții despre viață și moarte. Holocaustul din nord-vestul Transilvaniei. Cercetare de istorie orală*, Cluj-Napoca, Argonaut, 2009, 504 p. ; Ioana Cosman (Editor), *Shoah în Transilvania de Nord. Depoziții despre viață și moarte. Cercetare de istorie orală*, Cluj-Napoca, Argonaut, 2010, 317 p. (Ileana Sauliuc).....**324**
- André Scrima, *Timpul Rugului Aprins. Maestrul spiritual în tradiția răsăriteană* București, Humanitas, 1996, 211 p. (Călin Emilian Cira). **327**
- Nicolae Gazdovits, *Istoria armenilor din Transilvania. De la începuturi până la 1900*, București, Ararat, 1996, 448 p. (Laurențiu Lavric).....**330**
- Pál Judit, *Armeni în Transilvania. Contribuții la procesul de urbanizare și dezvoltare economică a provinciei*, Cluj-Napoca, Institutul Cultural Român, Centrul de Studii Transilvane, 2005, 174 p. (Laurențiu Lavric) **333**

**TRECUTUL DE LÂNGĂ NOI.
ISTORIA ORALĂ ȘI COMUNITĂȚILE LOCALE:
O ISTORIE DE PROXIMITATE**

The Past Next to Us. Oral History and Local Communities: A History of Proximity. In 2010, Oral History Institute of Cluj-Napoca began a training program for teachers in the pre-university education in Romania, entitled *The Past next to us. Oral history in local communities*. Thus, oral history became a proximate genre situated in the proximity of the past. Through oral history from the local community, the history of the family and of the individual occur a gradual and concentric reduction of the “great history of the world”, to the history of the individual, family and community.

Key words: oral history, local community, teaching history.

Institutul de Istorie Orală din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”, înființat în anul 1997, a contribuit alături de activitatea de cercetare la un transfer didactic și tehnologic al experiențelor dobândite în cercetare, în programe de formare didactică și profesională. S-a parcurs un itinerar de la metodologia cercetării, modele de analiză și particularizări hermeneutice la metodica predării istoriei orale ca alternativă la metodica istoriei oficiale reprezentate de manualul școlar. După 1989 istoria orală s-a impus treptat ca o direcție inovativă în discursul istoriografic din România.

În anul 2010, Institutul de Istorie Orală din Cluj a demarat un program de formare destinat profesorilor din învățământul preuniversitar din România intitulat „Trecutul de lângă noi. Istoria orală a comunităților locale”. Acest program viza cercetarea și valorificarea trecutului proxim în predarea lecțiilor de istorie, mai exact „conscrierea” manualului de istorie și a programei școlare cu mărturii orale culese de elevi din propria familie și din comunitate. Lecția de istorie se derulează, așadar, în datele unei „democratizări” a discursului oficial al „marii istorii” și dincolo de acest aspect se produc nebănuite revelații și descoperiri de sine (ca familie, comunitate, localitate) în conexiunea provocată cu istoria oficială. Această istorie orală, contrapunctică temeii curriculare, se

**ISTORIE ȘI MEMORIE:
COLECTIVIZAREA AGRICULTURII ÎN JUDEȚUL GORJ**

History and Memory: The Collectivization of Agriculture in Gorj County. The collectivization of the agriculture represented one of the greatest “calamities” in the history of Romanian village. The socialist transformation of the agriculture was inspired by the Soviet pattern. The Romanian Communist Party aimed to destroy the economic and political independence of the peasants. Land was the most important thing for the peasants and without it the peasants were to become agricultural proletarians. In the world of the Romanian village the values were reversed.

This study is based upon the accounts of the eye-witnesses and also upon the documents from the archives and historiographic sources. Many villages from Gorj have been the victims of the collectivization, despite the limited agricultural potential of this county. Thus, the collectivization in Gorj did not have any economic reason if we take into account the relief of the region. The main target of the Communist repression represented the so-called *kulaks*, the wealthy peasants.

However, we should mention that most of the peasants opposed a strong and stubborn resistance against the agricultural policy of the Communist Party. There was a passive and generalized resistance against collectivization.

The regime used different methods to persuade peasants to join collective farms: psychological pressures, threats, molestations. A lot of peasants who opposed collectivization were tortured and imprisoned or sent to the labor camps.

Key words: collectivization, agriculture, peasants, repression, Gorj county.

1. Colectivizarea și rezistența la colectivizare în anii 1949-1952/1953

Satul românesc n-a cunoscut în îndelunga sa existență o mai cumplită „calamitate” decât colectivizarea. Inspirată de modelul sovietic, „transformarea socialistă a agriculturii” a lovit cu furie satul și pe locuitorii săi. Scopul urmărit de către Partidul Comunist (instrumentul de sovietizare a țării) a fost anularea relativei independențe existențiale a țăranului.

**CONDIȚIA FEMEII
ÎN CONTEXTUL COLECTIVIZĂRII AGRICULTURII
STUDIU DE CAZ: RAIONUL BRAD,
REGIUNEA HUNEDOARA**

The Condition of Women in the Context of Agricultural Collectivization. Case study: The District of Brad, Hunedoara Region. The collectivization of agriculture assumed the change of peasant family status by imposing state control over its economic gaps, the couple becoming a workforce to the authorities. The condition of the woman is changing from a leader of the house having individual intra-community relations into a collectivist into a community whose first lines were to satisfy the interests of the state. In collectivist work it is retained as one big request, through time and difficulty, with a reward under the expected level. The testimonies are revealing the complexity of women's condition in the context of collectivization, reflecting her as mother, wife, a member of the community and as an interlocutor for the authorities – here, especially as opposing. The image of the woman is also apparent in the predominantly female, and these testimonies indicate not only an understanding of the events, but also a high degree of sensitivity in their living. In the archive documents, woman is found sporadically and only as the protagonist in a relationship with the authorities – to support or opposition to collectivization.

Key words: collectivization, woman, mother, wife, persecution, opposition, testimonies, documents.

Raionul Brad a fost unitatea administrativ-teritorială din nordul regiunii Hunedoara în perioada 1950-1968 și reunea 14 comune și orașul Brad, situate în bazinul superior al Crișului Alb, cu o ramificație înspre Deva, unde se delimita prin comunele Băița și Vălișoara. Colectivizarea agriculturii aici a reprezentat o adaptare a colectivizării generale într-o zonă piemontană cu mari perspective pentru domeniul mineritului¹. Deși presiunile colectivizării s-au declanșat în 1949, precum în toată

---

¹ Vezi Livia Sicoie-Coroi, *Colectivizarea agriculturii în raionul Brad între istorie și memorie (1949-1962)*, Cluj-Napoca, Argonaut, 2009.

**TÂRGU OCNA ȘI CARANSEBEȘ
EPISOADE ALE REZISTENȚEI DEȚINUȚILOR
ÎN FAȚA PRESIUNII REGIMULUI REPRESIV.
APORTUL LUI NICOLAE ITUL**

Târgu Ocna and Caransebeș – Episodes of Resistance against Communist Regime. The Case of Nicolae Itul. Based on personal experience of a Romanian Gulag survivor, Nicolae Itul, this study attempts to highlight the ways in which the prisoners had answered against oppression in nursing penitentiary and prison Târgu Ocna and Caransebeș. Nicholas Itul, considered "top of detainees" by the Securitate, had a significant role confronting oppressive forces. Giving to others physical and moral support, showing an anticommunist attitude are features that characterize both biographical speech and prison experience.

Key words: prison, memory, life story, resistance, communism.

Politica represivă a regimul comunist îndreptată împotriva opozițiilor politici a generat, în primul rând, rezistență. Închisorilor politice le-a fost destinat rolul de a suprima această rezistență. Pornind de la experiența personală a unui supraviețuitor al Gulagului românesc, Nicolae Itul¹, vom încerca în studiul de față să abordăm modalitățile în care cei închiși au răspuns acțiunilor îndreptate împotriva lor în penitenciarul sanatoriu Târgu Ocna și închisoarea Caransebeș.

---

¹ Nicolae Itul (1923-2009), născut în Sălașul de Sus, județul Hunedoara, este închis din cauza apartenenței la Frățiile de Cruce, de către regimul antonescian între anii 1942-1944. În această perioadă trece prin închisorile Timișoara, Aiud, Ploiești, Vaslui, Alba-Iulia. După eliberare, pleacă pe frontul de vest al celui de-al Doilea Război Mondial. La întoarcerea de pe front își continuă studiile, fiind admis la Facultatea de Textile a Politehnicii București, unde reînnoadă împreună cu un grup de studenți activitatea politică. Este arestat în iulie 1949 și condamnat la 10 ani temniță grea. Până la Târgu Ocna a mai cunoscut închisorile Jilava și Pitești. Se va elibera în 1964, după un periplu, pe lângă Târgu Ocna și Caransebeș, prin Codlea, Gherla, Aiud, Poarta Albă și Periprava.

**DESTINUL FAMILIAL CA SURSĂ GENERATOARE DE
ISTORIE. MĂSURI OPRESIVE ASUPRA STRUCTURII ȘI
VALORILOR FAMILIEI ÎN TIMPUL PRIGOANEI
COMUNISTE (1948-1989)
STUDIU DE CAZ:
FAMILIA TARCEA, JUDEȚUL HUNEDOARA**

Family's Destiny as Historical Source. Repressive Measures against the Family Structure and Values under the Communist Persecution (1948-1989). A Case Study: Tarcea Family, Hunedoara County. *During the fifty years of communism regime, Romania was confronted with strict rules imposed in all aspects of civil life by the Communist Party whose goal was to give birth to a new society where the socialist principles are well preserved. In order to create such a society, the communists intended to change people's values and beliefs and those considered „enemy of the people” were confronted with massive attacks, arrests, imprisonments and executions. The process soon started dividing families and threatened them both from within and without, so one of the most frequent questions is: Will the family remain the same and continue to exist if part of their members face the prison camps or be relocated in the steppe plain of Southern Romania, Bărgăan, while the ones remained at home had to deal with strong State Security measures such like persecution in employment or being forced to leave their own house?*

The present article tries to find an answer to this question by using oral history interviews and other kind of historical information. It focuses mainly on Tarcea family from Hunedoara County, whose members were against the communist views, a strong enough reason for being taken to prison or to hard labor. Three members spent years in the communist prisons and labor camps, one of them was relocated in the Bărgăan plain during the 1950s while the other part of the family, remained at home, suffered from brutal pressure initiated by the Department of State Security. Following their life until the collapse of communism, the article tries to show the way communism guided their family destiny and integrated it in history.

Keywords: *communism, memory, family, labor camps, persecution, destiny, religion.*

MEMORIALISTICA ÎNCHISORILOR COMUNISTE DIN PERSPECTIVA ADEPȚILOR MIȘCĂRII LEGIONARE

The Memoirs of Communist Prisons from the Perspective of Legionary Movement Adepts. This paper is an analysis of the Romanian communist prisons seen through the eyes of four adepts of the Legionary Movement who were imprisoned because of their belonging to this structure. We were interested in analysing some patterns (reasons for confessing, re-education, relationship with the external world and the prison as a life-experience) that could offer us relevant information concerning the life in communist prisons. The study reflects the human condition in a totalitarian regime.

Key words: Legionary Movement, Iron Guard, communism, prison.

În studiul de față încercăm să analizăm scrierile a patru legionari - Dumitru Bordeianu, Ioan Muntean, Grigore Caraza și preotul Liviu Brânzaș, adepți ai Mișcării Legionare, care au fost încarcerati din cauza apartenenței lor la Mișcare. Vom insista cu precădere asupra a patru laitmotive pe care le regăsim în majoritatea scrierilor, laitmotive care spun partea lor de adevăr: motivația scrierilor, reeducarea, relația cu lumea exterioară și închisoarea ca experiență de viață. Scopul studiului este acela de a investiga condiția omului în cadrul unui regim totalitar.

Din biografiile lor aflăm că toți au un anumit nivel de cultură, că sunt oameni educați și că au aderat la Mișcarea Legionară din convingeri ideologice puternice. De ce scriu acești oameni? Ce îi determină să facă aceste mărturisiri? De ce își împărtășesc gândurile cele mai ascunse? Dincolo poate de eliberările psihice, de resorturile emoționale, scrierile lor sunt istorii de viață, istorii trăite de ei, experiențe de neuitat care le-au marcat existența, înglobate în istoria națională a poporului român. Și cum istoria este suma istoriilor personale, demersul nostru încearcă să găsească adevărul constituit din suma istoriilor de viață.

1. Motivații

Din sursele biografice, aflăm că Dumitru Bordeianu¹ a făcut

---

¹ Vezi <http://www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/pitesti/bordeianu/explicatie.htm>; accesat la data de 14.02.2013.

Lavinia Snejana STAN

**ESCAPEES AT THE BORDER.
SUCCESS OR FAILURE
IN FLEEING COMMUNIST ROMANIA**

The frontier is viewed having a sensitive role in the history of communist Romania. Our study deals with the strategies crossing the Danube to the former Yugoslavia.

Communist Romania invented a border concept that had in its centre not the enemy from the outside, but the escapee coming from the inside. The materialization of this understanding of the border was an integrated border-zone aiming at catching and punishing the escapees who would dare to challenge the establishment.

Key words: communist borders, escapee, Danube frontier.

In his novel, *The Tartar Steppe*, Dino Buzzati¹ imagines a bizarre atmosphere in which border-guards officers of a frontier fortress are endlessly waiting for the enemy to attack, while life is passing by. A metaphor for the life at the border, and a representation of the key role-played by the frontier in history of the nation-state: to protect from the outside enemy. What is however striking is that – and here one can find the mirroring of this paper – when the attack eventually happens, the main character was prepared, but he failed when confronted with the enemy from inside. A twisted double role of the frontier emerged in the history of communist Romania and it developed around a particular category of people, the escapees, defined as the enemy from inside, which are under scrutiny in this paper. In order to analyse the impact the imagined and real escapees had on Romanian society, I have looked at the integrated border-zone system that was created by the communist authorities since 1945 until 1989 to prevent and/or punish escaping. This border-zone encompassed legislation, networks of informants, local communities, bilateral relations with neighbourhood countries, and

---

¹ The original title is *Il deserto dei tartari* and it was written in 1939 (first published in 1945); the English version was launched in 1952; for the Romanian version, see Dino Buzzati, *Deșertul tătarilor*, Iași, 2011.

IPOSTAZE ALE FEMEII EVREICE ÎN MARAMUREȘUL INTERBELIC

Hypostases of Women in Interwar Maramures. Hebrew woman is a symbol more than a simple person. Saying Hebrew woman one can distinguish several meanings and mysteries than when you say Jew, no matter how bizarre it may seem. Hebrew woman, mother, wife, housewife, guardian of traditions, confident, serious, sympathetic, property of man or having the choice to divorce, with wig or non-virtuous, lazy, lax or hard worker, beautiful, submissive, housekeeper or emancipated woman - in all shapes and appearances she gives us things to learn and heeded, she surprise us, makes us want to understand, and build a true mental picture of a world where she plays a secondary role, but precisely that stands out, deserves to be appreciated.

Key words: Hebrew woman, social life, women childhood, marriage, memories.

Femeia evreică reprezintă un simbol, mai mult decât o persoană. Spunând „evreică” distingi mai multe înțelesuri și mistere decât atunci când spui evreu, oricât de bizar ar părea. Informațiile despre femeia evreică vin pe rând, asemenea pieselor de puzzle, niciodată nefiind sigur unde ar trebui să se poziționeze noua informație dobândită. Creștin fiind, tinzi să crezi că evreica – fără să aibă un loc proeminent în sinagogă, sau o reprezentare precum Fecioara Maria sau mulțimea de sfinte - este redusă la rolul de instrument în familia și comunitatea evreiască. Multe indicii superficiale ar duce la această concluzie: înfățișarea anostă, pentru a nu atrage privirile, basmaua ce acoperea capul și mai mult chiar, obiceiul femeilor căsătorite de a se tunde după ce se căsătoreau, interdicțiile de a participa la oficierea slujbelor religioase. Toate acestea au atras atenția martorilor creștini intervievați într-o mică măsură, astfel încât nu au făcut o descriere a evreicei din proprie inițiativă.

Ca religie, Iudaismul schimbă total concepțiile anterioare. Pe lângă faptul că se trece la monoteism - un singur Dumnezeu, al Cerului și al Pământului fiind suficient într-o perioadă în care toate popoarele aveau cohorte întregi de zei cu înfățișări, comportamente și însușiri deosebite (tendințe monoteiste, încercări de sistematizare și unificare au

EVREII DIN SĂPÂNȚA ÎN MEMORIA COLECTIVĂ

The Jews of Săpânța in Collective Memory. Transylvanian Jews were a community that, unlike the Jews of the Old Kingdom had a special regime: in 1867, when they received the right to settle down in cities, they had also the right of emancipation. The 20th century was, for the Jews, full of events: Great Union of 1918, the emergence of anti-Semitism, the beginning of World War II, the transition of Transylvania to the government of Budapest, deportations to German concentration camps, the struggle for survival, the return from the camps and trying to rebuild the road of life. These events were those that remained in the great history, but in collective memory was preserved the common Jew, the neighbor or the man who sell and buy products from farmers. Jews detained on arrival in the village Săpânța financial resources, by which they have bought places for homes with the best location: main street of the village that connected them to the town of Sighet or Satu Mare; the main road was also an essential link with the rest of Transylvania and Tisa river kept them in touch with old Maramureș. This study reveals important aspects of religious life of Jews in Săpânța, their commercial relationships, educational aspects.

Key words: Jews, collective memory, religious life, education.

Evreii din Transilvania au reprezentat o comunitate care, spre deosebire de evreii din Vechiul Regat, au avut un regim aparte: în anul 1867, odată cu primirea dreptului de a se așeza la orașe, au primit și emanciparea, primii din Principatele Române care au primit drepturi. „Așezarea evreilor în Transilvania a putut începe în secolele XIV-XV. Documentele care pomenesc evreii pentru prima oară datează din aceste veacuri”¹. Situația evreilor din Transilvania poate fi urmărită începând cu secolul al XV-lea, prin intermediul privilegiilor sau restricțiilor emise de către stăpânire: diploma de privilegii acordată de principele

---

¹ Moshe Carmilly-Weinberger, *Istoria evreilor din Transilvania (1623-1944)*, București, Editura Enciclopedică, 1994, p. 21.

ISTORICUL ȘI RECTORUL CONSTANTIN DAICOVICIU ÎN PERCEPȚIA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

Historian and Rector Constantin Daicoviciu in Academic Memory of Cluj-Napoca. Constantin Daicoviciu was a well known historian and archeologist, professor, rector of „Babeș-Bolyai” (1959-1968) University of Cluj-Napoca. He was member of Romanian Academy. Since 1973 he was perceived by contemporaries as a personality who tried to save the university heritage in a difficult intellectual heresy and destruction of Romanian cultural values, regardless of the compromises made to the communists.

Many historians from Cluj are former students and disciples of Constantin Daicoviciu. They are valuable people because they had the opportunity to learn directly from the master.

Key words: collective memory, university, historians, communism.

Indiferent de compromisul făcut față de comuniști, istoricul Constantin Daicoviciu (n. 1 martie 1898, Căvăran, Caraș-Severin – d. 27 mai 1973), a fost un renumit istoric și arheolog, profesor, rector al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. A fost membru al Academiei Române. La 1 ianuarie 1957, Constantin Daicoviciu a fost numit rector al Universității „Victor Babeș”, iar la 1 iulie 1959, până în octombrie 1968, rector al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj.

Din anul 1973 (satul natal poartă numele istoricului), a fost perceput de către contemporani ca o personalitate care a încercat să salveze zestrea universitară interbelică într-un moment dificil al ereziilor intelectuale și distrugerii valorilor culturale românești¹. Această salvare a unor elite universitare nu se putea realiza decât făcându-se compromisul cu puterea comunistă. Actuala Universitate clujeană s-a plămădit pe modelul educațional și moral impus de Constantin Daicoviciu. Mulți se întreabă ce s-ar fi întâmplat dacă C. Daicoviciu nu s-ar fi aliat cu comuniștii; aceștia ar fi epurat și eliminat inevitabil ultimele valori profesionale și culturale din cadrul Universității clujene, ceea ce ar fi dus la defprofesionalizarea mediului academic ardelean. Istoricul Dănuț

---

¹ Wikipedia.ro.

MĂNĂSTIREA „SFÂNTA ANA” ROHIA ÎNTRE ANII 1923-1989 : O ISTORIE PRIN MĂRTURII

St. Ana - Rohia Monastery during 1923-1989. History through Testimonies. St. Ana - Rohia Monastery from Lăpuș District (Maramureș) is one of the well known monasteries of Romania, as a place of culture and prays. The aim of this study is to reveal the history of the monastery (during 1923-1989) as it is remembered by Octavian Gherman (the son of the builder), archbishop Justinian Chira (the abbot of the monastery during 1944-1973), father Serafim Man (the abbot of the monastery during 1973-1984) and father Nifon Petruș (former monk at Rohia, arrested in communism). Important moments are related in these interviews such as foundation, construction and dedication of the monastery; life at Rohia between the two wars; consequences of Hungarian occupation and the communist period; the presence of Ioan Alexandru and Nicolae Steinhardt at Rohia.

Key words: monachism, St. Ana - Rohia Monastery, communist regime, resistance against communism, Romanian Orthodox Church.

Monahismul are un rol fundamental în viața Bisericii, deoarece prin el se prefigurează viața de după Înviere: „Cinul monahal închinat contemplației, slavosloviei, pocăinței este partea cea mai prețioasă și, de asemenea, cea mai ascunsă a Bisericii.

El este, în mijlocul acestei lumi, anticiparea, inchoațiunea (pătrunderea) în Ierusalimul cel de sus. Prin slavoslovie, monahii împlinesc liturgia îngerească, astfel făcută tainic, încă de pe acum prezentă printre noi. Prin feciorie, ei sunt prefigurarea vieții înviate (de după înviere), începută încă de pe acum în Hristos: *Si consurrexitis cum Christo*. Ei realizează, comunitatea desăvârșită, comunitatea spirituală a lui *αγάπη*, superioară tuturor comunităților omenești. Trebuie să spunem chiar mai mult: ei sunt mai necesari lumii decât savanții, generalii sau miniștrii. Căci ei sunt sarea pământului, care apără lumea de putreziciune”¹. Astfel, datorită importanței pe care monahismul o deține în

---

¹ André Scrima, *Ortodoxia și încercarea comunismului*, București, Humanitas, 2008, p. 25.

IDENTITATEA JURNALIȘTILOR ÎN PERIOADA COMUNISTĂ

The Identity of Journalists during Communism. Validation of journalism as a profession and its integration in a specific area of competence is an imperative because its exclusion from the sphere of professionalism involves limitations, which could lead to reduce the important role it plays in society. Surveys of journalism in the communist era by appealing to individual memory is an attempt to safeguard a profession condemned and stigmatized by establishing significant indicators of social and professional identity. We cannot talk about the condition of the communist journalist without reviewing the "new approach" of past professional media, current reality, namely public display of files, some the result of personal vendetta between "old" and "new guard" of journalism.

A new approach for (re)constitution and (re)composition of individual memories would allow enrolling the journalist as a professional in the social memory.

Keywords: journalist, communism, media, oral discourse.

În re-construcția, re-constituirea trecutului, prin nararea poveștilor de viață, cu precădere atunci când intervievații sunt așa-numiții povestitori, referindu-ne aici la jurnaliști, cercetătorul se confruntă cu problema unei analize etice valide. Constructul statutului social implică nararea directă a experiențelor, amintite și trăite de către interviuat, dar care, în mod firesc, se subordonează informațiilor și poveștilor transmise din generație în generație. Întreprind, astfel, un experiment, o tentativă de probare a dimensiunii psihologice a evenimentelor care au influențat și îndrumat munca ziaristului din acea perioadă.

Subliniez încă o dată importanța depozițiilor, mărturiilor, memoriilor transmise pe cale orală, veritabile documente istorice, readucând în discuție povestea vieții, într-o încercare de sondare a unei profesii cu redutabile influențe în sfera publică. Investigarea statutului, condiției ziaristului din perioada comunistă reprezintă pentru mine mai mult o curiozitate personală, decât o cercetare științifică. Spre deosebire de alte domenii înregimentate social, cum ar fi dreptul sau medicina, standar-